

AZ EURÓPAI UNIÓ PARLAMENTI ELNÖKEINEK KONFERENCIÁJA

- I. NAPIRENDI PONT: A JÖVŐ EURÓPAI UNIÓJA
– ÁLTALÁNOS KILÁTÁSOK
– FÖDERALIZMUS VAGY NEMZETI SZUVERENITÁS

ÁLTALÁNOS KILÁTÁSOK

Az Európai Uniót a szomszédságában zajló háború, a globális versenytársaktól való lemaradás, a sérülékeny biztonsági helyzet, az illegális migráció, a nemzetközi ellátási láncok sebezhetősége, a természeti katasztrófák, a klímaváltozás hatásai, valamint a demográfiai folyamatok egyaránt közös kihívások elé állítják. Az EU Tanácsának 2024. második fél évi magyar elnöksége az új európai versenyképességi megállapodással, az európai védelempolitika megerősítésével, a következetes és érdemeken alapuló bővítéspolitika előmozdításával, az illegális migráció megfékezésével, a kohéziós politika jövőjének megvitatásával, a gazdaságközpontú uniós agrárpolitika középpontba helyezésével és a demográfiai kihívások kezelésével kívánt választ adni e kihívásokra ([Az Európai Unió Tanácsa 2024. második félévi magyar elnökségének programja](#)). A 2025. első félévi lengyel elnökség [kiemelt célkitűzései](#) között is szerepel többek között az európai védelem és biztonság megerősítése, az emberek és a határok védelme, a gazdasági versenyképesség, illetve a versenyképes és ellenálló mezőgazdaság megvalósítása.

Az Európai Unió jövőjét nem csak e kihívások kezelése határozza meg. Vitára is lehetőség kell nyíljon a jelenlegi szerződéses keretek betartásáról (a tagállamok szuverenitásának megőrzése, valamint az intézmények hatásköre között létező egyensúly fenntartása), valamint az azokat meghaladni kívánó és föderális struktúrákat szorgalmazó nézetekről (ezen viták áttekintéséhez lásd többek között: [Fricz 2020](#); [Kaiser 2024](#)). Az Európa jövőjéről szóló [konferencia](#) is foglalkozott e témát érintő kérdésekkel.

Az Európai Unió *sui generis* konstrukció, amiben egyaránt vannak az államszervezési elvek közül föderatív, a nemzetekfeletti irányába ható, másrészt pedig szuverenista, a nemzetek önállóságát védő elemek. Föderatív vonás például a kettős kormányzati szint, az uniós jog elsőbbségének elve, a hatáskörök megosztása a nemzeti és a nemzetek feletti szint között, továbbá a többségi döntések körének bővülése, illetve az uniós intézményeken keresztül gyakorolt döntéshozatal egyes közös szakpolitikai területeken (például közös kereskedelem- vagy monetáris politika) ([Fekete 2012](#); [2017](#); [Fricz 2020](#)). Az EU az erős államközi elemek miatt mégsem föderáció, mivel a tagállamoké a végső politikai döntések meghozatalának joga, és egyes

állami kulcskompetenciák a tagállamok hatásköre. Az uniós polgárság ellenére gyengék az állampolgárokat az EU-val összekötő szálak (etnosz nélküli démosz), és hiányoznak a központi kormányzáshoz szükséges lelki, kulturális és társadalmi feltételek ([Fekete 2017](#); [Fricz 2023](#); [Juhász 2010](#); [Marján–Boros 2017](#)). Az EU nem állam, jogi értelemben szuverén államok önkéntes és akaratlagos társulása, közös politikai intézményekkel a központban ([Chronowski–Petrétei 2020](#); [Eleftheriadis 2012](#); [Fricz 2020](#)). A tagállamok állami tulajdonságaik megőrzése mellett bizonyos hatásköreiket az uniós intézmények révén közösen gyakorolják, az át nem ruházott hatáskörök viszont a tagállamoknál maradnak ([EUSz 5. cikk \(2\)](#)). A tagállami szuverenitás körében az EU döntéseivel szemben védett a tagállamok nemzeti (és nem az egyes értelmezések szerint annál szűkebb tartalmú alkotmányos) identitása, amely az alapvető politikai és alkotmányos berendezkedés elválaszthatatlan része ([EUSz 4. cikk \(2\)](#); [Blutman 2017](#); [Stumpf 2020](#)).

A tagállamok alkotmányaiban eltérő megfogalmazású felhatalmazó normák lehetnek például az uniós jog elsőbbségét illetően. Egyes tagállamok fenntartják az uniós jogi aktusok alkotmányos kontrolljának lehetőségét (például Lengyelország, Magyarország, Németország), mások alkotmányos gyakorlata pedig ezt nem teszi lehetővé (például Finnország, Hollandia, Luxemburg) ([Blutman 2017](#); [2022](#); [Chronowski–Petrétei 2020](#)). Az uniós jog elsőbbségének elvével kapcsolatban fontos kiemelni, hogy azt a Szerződések nem tartalmazzák. Az Európai Unió Bírósága (EUB) ítélezési gyakorlatában alakította ki a közösségi jog elsőbbségének elvét, ami a közösségi jog egyik alapelve ([12008E/AFI/DCL/17](#)). Az uniós jog elsőbbségének elvét korábban egyes tagállami alkotmánybíróságok komolyabban megkérdőjelezték, helyébe a korlátozott és feltételes elsőbbség elvét helyezve ([A9-0341/2023](#): [Indokolás](#); [Blutman 2022](#)). Az uniós jog elsőbbsége tehát korlátokba ütközik, éppen a tagállamok alkotmányos identitásának védelme miatt ([Trócsányi 2017](#)). Az EUB ítélezési gyakorlata ezenkívül számos más uniós jogelvet is kialakított az évtizedek során – így különösen az uniós jog közvetlen hatálya, közvetlen alkalmazhatóságának elvei és az uniós jog átvételének formái, a jogharmonizáció módja is változott ([Kecskés 2020](#)) –, amelyek az uniós vívmányok (az *acquis communautaire*) részét képezik. ♦

1

AZ EU TANÁCSA 2024. MÁSODIK FÉLÉVI MAGYAR ELNÖKSÉGÉNEK PRIORITÁSAI

2

A JELENLEGI ELNÖKSÉGI TRIÓ

2025. január – 2026. június

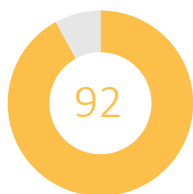

3

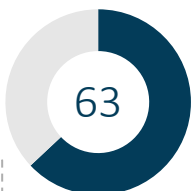
KÖTŐDÉS, EU-27 Százalék

Azon válaszadók aránya, akik kötődnek:

... saját országukhoz.

...az Európai Unióhoz.

Az Európai Unió polgárának a válaszadók 74 százaléka érzi magát.

4

KÖZÖSSÉGTUDAT, EU-27 Százalék

Azon válaszadók aránya, akik szerint sok közös van:

...az országukban élő emberek között.

...az EU-ban élő emberek között.

5

AZ EU POZITÍV HOZADÉKAI, EU-27

I. Személyek, áruk és szolgáltatások szabad áramlása:

51%

II. Tagállamok közötti béke:

45%

III. Szolidaritás a tagállamok között:

27%

6

RÖVIDTÁVON VÁRT POZITÍV INTÉZKEDÉSEK, EU-27

1 év

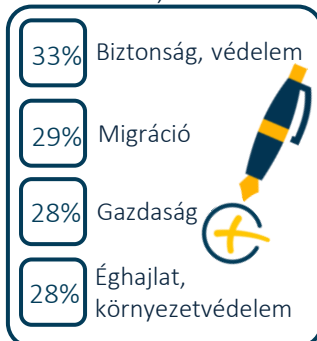
• Béke és stabilitás biztosítása 44%

 • Migráció kezelése
 • Az élelmiszer-, egészségügyi és ipari ellátás biztosítása az EU-ban 27%

• Több munkalehetőség teremtése 26%

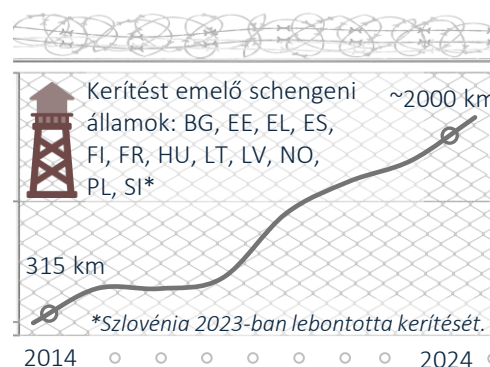
7

AZ EU ÖTÉVES KÖZÉPTÁVÚ PRIORITÁSAI, EU-27

8

A SCHENGENI ÖVEZET KÜLSŐ HATÁRAINAK VÉDELME – FIZIKAI HATÁRZÁRAK

3–7. ábra: Az uniós polgárok véleménye az Eurobarométer alapján, 2024 ősz

FORRÁSOK

- 1 A magyar soros elnökség prioritásai (2024. június 19.) | 2 A Tanács (EU) 2016/1316 határozata | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 Európai Bizottság (2024): [Sztenderd Eurobarométer 102](#) – 2024 ősz (QC1.2, QC1.3, QC2.1, QC5.1, QC5.2, QC3ab, QB7ab, QB6ab) | 8 Dumbrava (2022; 2024); [raja.fi](#); SchengenVisaInfo.com (2023.04.19, 2023.05.19., 2024.05.13.)